

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 229/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Martin sp. zn. 26Nt/19/2023 z 19. marca 2024 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením okresného súdu sp. zn. 26Nt/19/2023 z 19. marca 2024 a jemu predchádzajúcim postupom. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že opatrením okresného súdu z 25. augusta 2023 bola sťažovateľka v zmysle § 40 ods. 1 Trestného poriadku ustanovená odsúdenému [REDAKOVANÉ] ako obhajca v trestnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 26Nt/19/2023. Sťažovateľka v zmysle § 553 ods. 2 Trestného poriadku požiadala súd o priznanie odmeny a náhrady hotových výdavkov za poskytovanie právnych služieb, pričom si vyúčtovala trovy obhajoby vo výške 1 034,23 eur. Okresný súd uznesením sp. zn. 26Nt/19/2023 z 13. novembra 2023 priznal sťažovateľke odmenu a náhradu hotových výdavkov vo výške 700,45 eur. Sťažovateľka podala proti uzneseniu sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým uznesením zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka nesúhlasí s nepriznaním náhrady trov konania za úkon „*nahliadnutie do súdneho spisu na okresnom súde dňa 7. 9. 2023*“ vrátane príslušného režijného paušálu. Podľa jej názoru bol tento úkon samostatným a účelným úkonom právnej služby a nepriznaním náhrady trov by bol tento úkon považovaný za nepotrebný. To ale nie je možné, pretože sťažovateľka podala návrh na obnovu konania za obvineného ako jeho obhajkyňa, pričom nahliadnutie do súdneho spisu je v takýchto prípadoch nevyhnutnosťou. Výkladom okresného súdu by podľa sťažovateľky mohol byť sťažený efektívny výkon obhajoby, čo nie je ústavnoprávne akceptovateľné.

4. Poukazujúc na súvisiacu judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, sťažovateľka tvrdí, že ak bude rozhodovacia prax súdov vo veciach týkajúcich sa priznania náhrady trov konania za tento úkon právnej služby natoľko prísna a sudy budú reštriktívne presadzovať výklad § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, môže dôjsť k porušeniu práva na obhajobu odsúdeného. Ak nebude obhajcovi priznaná odmena za ním vypracovanú prácu spravodlivo, môže byť zo strany obhajcu takýto úkon považovaný za neúčelný a nepotrebný a môže nastať situácia, že trestná vec obvineného nebude zo strany obhajcu riadne naštudovaná. Obhajca má v čase prevzatia zastupovania majetkové očakávania, že mu odmena za nahliadnutie do spisu bude riadne priznaná.

5. Sťažovateľka je toho názoru, že už popísaným postupom, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, bolo zasiahnuté do jej práva na súdnu ochranu, keďže okresný súd postupoval v rozpore so zásadou rovnosti strán. Rovnako došlo aj k zásahu do jej práva vlastniť majetok, keďže nepriznanie trov obhajoby v plnej výške zasahuje aj do majetkovej sféry sťažovateľky, keďže za prácu, ktorú musela riadne vykonať, nedostala odmenu v plnej výške.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v súvislosti s nepriznaním trov obhajoby za úkon „*nahliadnutie do spisu*“, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností týkajúcich sa rozhodnutí o trovách konania stabilne zastáva názor, že rozhodovanie o trovách konania na všeobecných súdoch prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto také rozhodnutia preskúmava iba celkom výnimočne. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich túto časť konania, napríklad takou interpretáciou a aplikáciou právnych noriem, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii právneho predpisu všeobecným

súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

8. Na druhej strane však ústavný súd pripomína, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

9. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo nej, pričom sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú preskúmané v konaní o ústavnej sťažnosti (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha všeobecne posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému dospel všeobecný súd pri rozhodovaní o náhrade či výške trov konania.

10. Ústavný súd s ohľadom na námietky sťažovateľky musí zaujať stanovisko, či napadnuté uznesenie okresného súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (či jeho odôvodnenie má kvalitu naplňujúcu obsah čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený názor, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platnými a účinnými hmotnoprávnymi a procesnými normami, nemôžu spôsobiť porušovanie základných ľudských práv.

11. Nosná námietka sťažovateľky spočíva v tom, že okresný súd nepriznaním náhrady trov právnej pomoci za úkon „*nahliadnutie do spisu dňa 7. 9. 2023*“ porušil označené práva, keďže tento úkon bol riadne urobený, sťažovateľka si vyhotovila kópie relevantných dokumentov v spise a aj na základe vykonania tohto úkonu podala návrh na obnovu konania. Z relevantnej časti napadnutého uznesenia v podstatnom vyplýva, že okresný súd nepriznal sťažovateľke trovy za daný úkon svojvoľne, ale s poukazom na zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 90/2010 z 30. mája 2011 publikované v Zbierke stanovísk pod R 2/2012. Podľa zjednocujúceho stanoviska odmena za úkon „*prevzatie a príprava obhajoby vrátane prvej porady s klientom*“ v sebe zahŕňa aj štúdium spisu ako neoddeliteľnú súčasť prípravy obhajoby a nejde o samostatný úkon. Súd nespochybnil vykonanie uvedeného úkonu, avšak nepovažoval ho za samostatný úkon obhajoby, ale za súčasť úkonu „*prevzatie a príprava obhajoby*“, keďže obhajkyňa preukázateľne nahliadala do spisu 7. septembra 2023 po tom, ako bola opatrením ustanovená za obhajkyňu odsúdenému. Išlo teda o oboznámenie sa so stavom konania štúdiom spisu pri prevzatí obhajoby. Ústavný súd s argumentáciou okresného súdu súhlasí a konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia považuje za dostatočné a ústavnoprávne akceptovateľné.

12. Ústavný súd považuje za nedôvodnú aj námietku sťažovateľky týkajúcu sa majetkových očakávaní obhajcu pri vykonávaní nahliadania do spisu v kontexte sťažovateľkou načrtnutej situácie, že v prípade nedostatočnej majetkovej motivácie obhajcovia úkon nevykonajú, čím hrozí, že spis nebude zo strany obhajcov dostatočne naštudovaný. Ústavný súd v tejto súvislosti sťažovateľke pripomína, že v zmysle príslušných právnych predpisov a interných predpisov

Slovenskej advokátskej komory sú advokáti povinní pri výkone advokácie zastupovať svojich klientov s odbornou starostlivosťou, pričom sú povinní postupovať v najlepšom záujme klienta. Nedostatočné oboznámenie sa so spisom pri prevzatí právneho zastupovania len v dôsledku nedostatočnej majetkovej motivácie a následnej možnosti nepriznania trov za úkon nepovažuje ústavný súd za postup, ktorý by bol vykonaný s odbornou starostlivosťou. Rovnako možno polemizovať, či je zlučiteľný so samotným poslaním advokácie. Názor sťažovateľky relativizuje aj riadne vykonanie úkonu právnej služby „*príprava a prevzatie obhajoby*“, keďže pri nedostatočnom naštudovaní si spisu nemožno hovoriť o riadnom prevzatí obhajoby.

13. Zhrňujúc už uvedené, ústavný súd uzatvára, že samotná skutočnosť, že sa sťažovateľka s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o arbitrárnosti alebo nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v častiach namietajúcich porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

14. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pričom argumentačná línia týkajúca sa daných práv sa odvíja od argumentácie týkajúcej sa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na argumentačné prepojenie označených práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu s porušením základného práva na spravodlivý proces ústavný súd uzatvára, že v dôsledku absencie porušenia uvedeného základného práva nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu